

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/114/2004

GŁOSUJĄCY I NIEGŁOSUJĄCY O SWYCH DECYZJACH W WYBORACH DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO - ANALIZA POWYBORCZA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W czerwcowych wyborach do Parlamentu Europejskiego wzięła udział zaledwie nieco ponad jedna piąta uprawnionych do głosowania. Żadne wybory w III RP nie spotkały się z tak słabym zainteresowaniem obywateli i nie miały tak niskiej frekwencji. Podobnie jak przed wyborami, tak i po nich liczba badanych deklarujących uczestnictwo w głosowaniu z reguły przewyższa rzeczywistą frekwencję. Tego rodzaju rozbieżność między deklaracjami a stanem faktycznym jest zjawiskiem bardzo dobrze znanym sondażystom. Główną, choć nie jedyną przyczyną składania deklaracji bez pokrycia jest niechęć części respondentów do ujawniania zachowań - ich zdaniem - nieaprobowanych społecznie, a do takich z reguły bywa zaliczana nieobecność w wyborach. W pierwszym po wyborach do PE naszym sondażu¹ o swym udziale w tym głosowaniu zapewniło 29% ankietowanych, a więc o 9 punktów więcej, niż w rzeczywistości w nich uczestniczyło. Mimo tych rozbieżności deklaracje badanych pozwalają na analizę różnicowań socjodemograficznych uczestników wyborów.

Ze wskazań ankietowanych wynika, że w wyborach do PE równie często jak mężczyźni uczestniczyły kobiety, zwykle rzadziej biorące udział w wyborach. Podobnie jak w przypadku dotychczasowych głosowań, ze swego prawa wyborczego w najmniejszym stopniu skorzystali ludzie młodzi - od 18 do 24 roku życia (18%). Natomiast najliczniej do lokali wyborczych udali się badani w wieku 55-64 lata (40%) i najstarsi - powyżej 64 roku życia (36%) oraz mający od 45 do 54 lat (32%). Częściej uczestniczyli w nich mieszkańcy

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (169) przeprowadzono w dniach 18-21 czerwca 2004 roku na liczącej 961 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

największych aglomeracji (36%) niż mniejszych miejscowości, zwłaszcza najmniejszych miast - do 20 tys. ludności (22%). Deklaracje udziału w wyborach tradycyjnie idą w parze z wyższym wykształceniem, wysokimi dochodami *per capita*, dobrą oceną własnych warunków materialnych oraz wysoką pozycją społeczno-zawodową. Według deklaracji ankietowanych, w głosowaniu tym częściej niż inni udział wzięli przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (57%), a także osoby pracujące na własny rachunek (34%) oraz rolnicy (33%), stosunkowo najrzadziej zaś - robotnicy niewykwalifikowani (12%) i wykwalifikowani (17%) oraz bezrobotni (19%).

Uczestnictwu w wyborach do PE wyraźnie sprzyjała też religijność badanych - wierzący i praktykujący kilka razy w tygodniu częściej deklarowali, że wzięli w nich udział (37%) niż osoby niewierzące i niepraktykujące bądź sporadycznie uczestniczące w praktykach religijnych (odpowiednio: 25% i 22%). Deklaracji badanych praktycznie nie różnicują natomiast ich poglądy polityczne. Niemal równie często do lokali wyborczych udały się osoby o przekonaniach prawicowych (40%), jak i lewicowych (37%). Absencji wyborczej, podobnie jak we wszystkich wcześniejszych głosowaniach, wyraźnie sprzyjał natomiast brak sympatii partyjnych i wyrobionych poglądów politycznych.

Niewielkie znaczenie dla decyzji o udziale w wyborach do PE miał stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej (V Cramera=0,09). Zwolennicy integracji tylko nieco częściej niż jej przeciwnicy deklarowali, że w nich uczestniczyli.

Tabela 1

Czy osobiście popiera Pan(i) nasze członkostwo w UE czy też jest Pan(i)temu przeciwny(a)?	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Popieram	32	68
Jestem temu przeciwny(a)	22	78
Trudno powiedzieć	28	72

W wyborach do Parlamentu Europejskiego najliczniej - według własnych deklaracji - udział wzięli zwolennicy PiS oraz SLD. Do urn w większości udali się także potencjalni wyborcy LPR oraz PO. Warto jednak zauważyć, że w porównaniu z pomiarem sprzed wyborów do Parlamentu Europejskiego LPR spotyka się obecnie z dużo większym zainteresowaniem potencjalnych wyborców². Stąd też stopień mobilizacji przedwyborczego elektoratu tej partii w rzeczywistości mógł być większy, niż wskazywałyby na to deklaracje jej obecnych zwolenników.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego?	
	Tak	Nie
	w procentach	
PiS	72	28
SLD	64	36
LPR	59	41
PO	58	41
Samoobrona	41	59
PSL	41	59
Niezdecydowani	44	56
Niezamierzający głosować	9	91

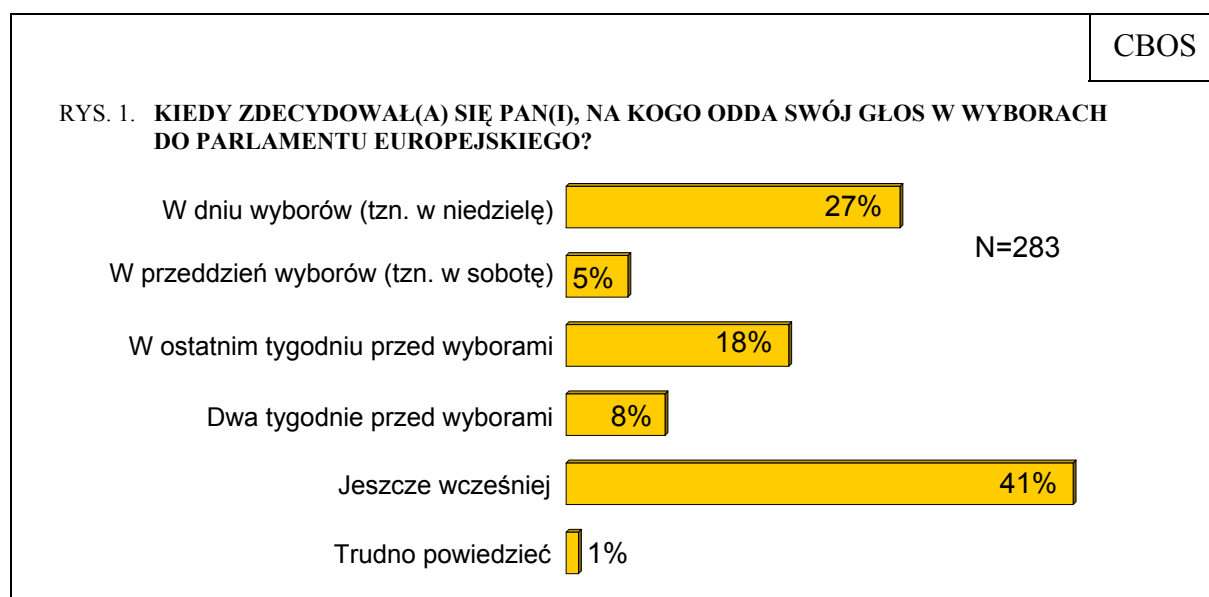
* W zestawieniu pominięto pozostałe partie, ze względu na zbyt małą liczbę badanych deklarujących dla nich poparcie

Wyraźnie rzadziej niż sympatycy innych głównych ugrupowań politycznych uczestniczyli w tym głosowaniu potencjalni wyborcy Samoobrony oraz PSL. Biorąc zaś pod uwagę zmiany w poziomie poparcia dla poszczególnych partii, jakie nastąpiły po wyborach do PE, wydaje się, że szczególnie w odniesieniu do przedwyborczego elektoratu Samoobrony można mówić o słabej motywacji do udziału w wyborach eurodeputowanych i dużej absencji w tym głosowaniu.

² Por. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w czerwcu”, czerwiec 2004.

**DECYZJE WYBORCZE - WYNIK SPRECYZOWANYCH PREFERENCJI
CZY ROZSTRZYGNĘCIE DOKONYWANE W OSTATNIEJ CHWILI**

Pierwsze w naszym kraju wybory do Parlamentu Europejskiego, zarówno na kilka miesięcy przed ich terminem, jak i później - w okresie bezpośrednio je poprzedzającym, nie cieszyły się dużym zainteresowaniem społeczeństwa. Raczej za niezbyt udaną należy też uznać samą kampanię wyborczą. Znalazło to wyraz nie tylko w niskiej frekwencji, ale i sposobie podejmowania decyzji wyborczych.

W porównaniu z innymi głosowaniami (wyborami parlamentarnymi w 1997 roku oraz I turą wyborów prezydenckich w 2000 roku) decyzje głosujących w wyborach do PE zapadały znacznie później. Wprawdzie relatywnie największa część przyszłych wyborców (41%) miała już sprecyzowane preferencje na ponad dwa tygodnie przed wyborami, jednak odsetek ten był znacznie niższy niż w przypadku wcześniejszych głosowań. W sumie w momencie rozpoczęcia ostatniej fazy przygotowań do wyborów i inauguracji kampanii wyborczej ponad połowa późniejszych wyborców jeszcze nie wiedziała, na kogo odda swój głos. Jednocześnie podejmowaniu decyzji wyborczych dość słabo, jak się wydaje, sprzyjała tocząca się w mediach kampania wyborcza. Może o tym świadczyć wysoki odsetek badanych niemal do końca niezdecydowanych w swych preferencjach i podejmujących decyzje dopiero

w dniu głosowania. Ci wyborcy, którzy podejmowali decyzję właściwie dopiero przy urnie, stanowili ponad jedną czwartą wszystkich uczestników tych wyborów (27%).

Tabela 3

Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), na kogo odda swój głos w wyborach do PE?	Wskazania osób, które brały udział w wyborach:		
	parlamentarnych w 1997 roku (N=690)	prezydenckich w 2000 roku - I tura (N=784)	do Parlamentu Europejskiego (N=283)
	w procentach		
W dniu wyborów (tzn. w niedzielę)	10	2	27
W przeddzień wyborów (tzn. w sobotę)	3	3	5
W ostatnim tygodniu przed wyborami	9	6	18
Dwa tygodnie przed wyborami	6	6	8
Jeszcze wcześniej*	71	82	41
Trudno powiedzieć	1	1	1

* Pytania zadawane po wyborach w roku 1997 i 2000 miały dłuższą listę kategorii odpowiedzi. Dla celów porównawczych odpowiedzi „miesiąc wcześniej”, „dwa miesiące przed wyborami” oraz „jeszcze wcześniej” zostały zsumowane

Stosunkowo najwcześniej o swych preferencjach w wyborach do PE zdecydowali wyborcy PSL oraz SdPi. Ponad połowa z nich decyzję o poparciu kandydatów tych partii podjęła ponad dwa tygodnie przed głosowaniem. Przed inauguracją kampanii wyborczej zapadły też decyzje niemal połowy elektoratów koalicji SLD-UP oraz Samoobrony i nieco mniejszej liczebnie grupy późniejszych wyborców LPR oraz PO. Wydaje się, że główną przesłanką decyzji wyborczych podejmowanych na tym etapie przygotowań do wyborów były przede wszystkim sympatie partyjne przyszłych wyborców.

Tabela 4

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w wyborach do PE?	Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), na kogo odda swój głos w tych wyborach?					
	W dniu wyborów	W przeddzień wyborów	W ostatnim tygodniu przed wyborami	Dwa tygodnie przed wyborami	Jeszcze wcześniej	Trudno powiedzieć
	w procentach					
UW	27	7	41	7	18	0
PiS	34	3	24	6	32	0
PO	25	9	16	7	43	0
LPR	11	6	25	14	44	0
Samoobrona	23	3	12	11	48	2
Koalicja SLD-UP	24	3	12	11	48	1
SdPi	24	5	17	0	55	0
PSL	15	6	8	8	59	4

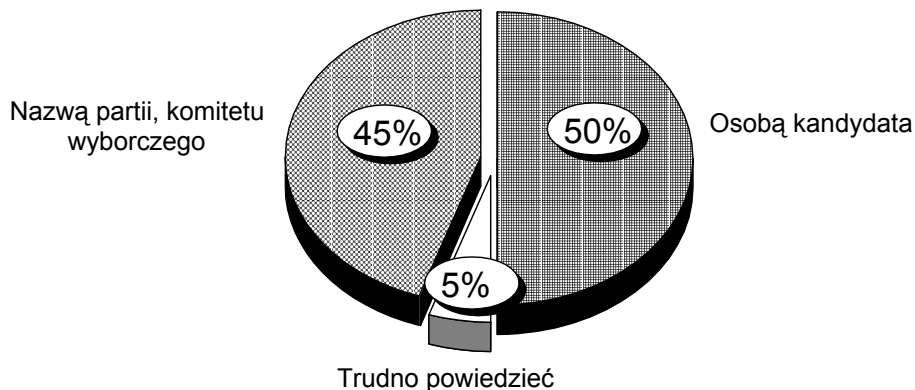
Natomiast przed rozpoczęciem kampanii wyborczej (na ponad dwa tygodnie przed wyborami) niewielu zwolenników miała przede wszystkim Unia Wolności - partia już od dłuższego czasu ciesząca się raczej niewielkim poparciem społecznym. Zdecydowana większość wyborców UW to osoby podejmujące decyzje o poparciu jej kandydatów już w trakcie trwania kampanii wyborczej (głównie w ostatnim tygodniu przed wyborami) oraz określające swoje preferencje dopiero w dniu głosowania. Drugim ugrupowaniem, które wyraźnie zyskało dopiero na ostatnim etapie przygotowań do wyborów, był PiS. Na ponad dwa tygodnie przed 13 czerwca tylko niespełna co trzeci głosujący na listy tej partii był zdecydowany oddać głos na jej kandydatów. Na wynik wyborczy PiS w stosunkowo największym stopniu miały wpływ głosy osób niezdecydowanych w swych preferencjach aż do dnia wyborów. Można zatem powiedzieć, że kampania wyborcza okazała się najskuteczniejsza w przypadku kandydatów UW oraz PiS.

W przypadku większości ugrupowań dużą część ich elektoratów obok zadeklarowanych zwolenników, którzy stosunkowo najwcześniej podjęli decyzję o poparciu kandydatów danej partii w wyborach, stanowili wyborcy niemal do końca niemający sprecyzowanych preferencji wyborczych. Wyjątek stanowi przede wszystkim elektorat LPR. Na podstawie deklaracji badanych głosujących na kandydatów tej partii można stwierdzić, że jej elektorat powiększał się stosunkowo najbardziej równomiernie, a osoby o słabo wykrystalizowanych preferencjach wyborczych stanowiły zaledwie 11% wszystkich głosujących.

KOGO WYBIERALIŚMY - PLEBISCYT PARTII CZY KANDYDATÓW?

O wyniku wyborów do Parlamentu Europejskiego w porównywalnym stopniu zadecydowały preferencje partyjne Polaków, jak i nazwiska osób ubiegających się o mandaty eurodeputowanych.

RYS. 2. CZY ZAZNACZAJĄC NAZWISKO KONKRETNego KANDYDATA NA POSŁA DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO KIEROWAŁ(A) SIĘ PAN(I) PRZEDE WSZYSTKIM OSOBĄ KANDYDATA CZY TEŻ NAZWĄ PARTII, KOMITETU WYBORCZEGO?

Okazuje się, że najlepszych kandydatów - z punktu widzenia wyborców - miała UW. Tylko nieliczni respondenci głosujący na osoby kandydujące z listy UW kierowali się w swym wyborze samą rekomendacją partyjną, natomiast ogromna większość (89%) - nazwiskami kandydatów proponowanych przez tę partię. Pod tym względem deklaracje wyborców UW wyraźnie przewyższają deklaracje zwolenników pozostałych ugrupowań. Na drugim miejscu, jeśli chodzi o atrakcyjność kandydatów proponowanych wyborcom, znalazł się PSL (68%), na którego listach znaleźli się najbardziej znani politycy tej partii, łącznie z jej obecnym przewodniczącym. Ponad połowa wyborców koalicji SLD-UP (58%) także podjęła swą decyzję przede wszystkim ze względu na osobę kandydata zgłoszonego przez ten komitet wyborczy, mniejsze znaczenie zaś miała - według deklaracji - rekomendacja partyjna. Elektoraty pozostałych ugrupowań częściej decydowały się głosować kierując się raczej rekomendacją partyjną niż nazwiskiem kandydata. W największym stopniu na partię, a nie na ludzi głosowali wyborcy SdPi (66%) oraz Samoobrony i PiS (po 56%).

Tabela 5

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w tych wyborach?	Czy zaznaczając nazwisko konkretnego kandydata na posła do Parlamentu Europejskiego kierował się Pan(i) przede wszystkim:		
	osobą kandydata	nazwą partii, komitetu wyborczego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
UW	89	11	0
PSL	68	32	0
Koalicja SLD-UP	58	33	9
LPR	47	53	0
PO	46	50	4
PiS	44	56	0
Samoobrona RP	41	56	3
SdPi	34	66	0

PRZYCZYNY ABSENCJI WYBORCZEJ

Według deklaracji osób nieuczestniczących w wyborach do Parlamentu Europejskiego, głównym powodem ich absencji było zniechęcenie sytuacją polityczną w Polsce i, co za tym idzie, odmowa legitymizacji tego, co się dzieje w kraju, poprzez nieuczestniczenie w jakichkolwiek procedurach demokratycznych (43%). Dla co czwartego respondenta (25%) powodem nieuczestniczenia w wyborach była nieznamość kandydatów. Niemal tyle samo osób (23%) tłumaczy swą absencję wyborczą tym, że w ogóle nie interesuje się polityką.

Tylko niewiele mniejszą grupę badanych odwiodła od udziału w tych wyborach sama oferta wyborcza oraz to, w jaki sposób - ich zdaniem - wybory potraktowali politycy. Co piątego respondenta (21%) zniechęciło do udziału w głosowaniu przeświadczenie, że wybory do PE posłużyły do zdobycia dobrze płatnych posad. Dalsze 18% nie znalazło na listach wyborczych, jak twierdzi, żadnych kandydatów, których warto byłoby poprzeć.

Co siódmy niedoszły wyborca (15%) zrezygnował z udziału w głosowaniu, m.in. z powodu nieznamości programów komitetów wyborczych i poszczególnych kandydatów oraz celów, jakie sobie oni stawiali w związku z planowanym uczestnictwem w pracach Parlamentu Europejskiego.

Drugorzędne znaczenie dla absencji wyborczej miały natomiast czynniki związane ze stosunkiem do Unii Europejskiej i wiedzą o jej instytucjach. Co siódmy badany (14%) nie

poszedł na wybory, ponieważ niewiele wie o Parlamencie Europejskim, natomiast co dwudziesty (5%) - z powodu braku zainteresowania sprawami Unii i tyle samo (5%) z racji ogólnie negatywnego stosunku do integracji Polski z UE.

		CBOS
Dlaczego nie wziął(ęła) Pan(i) udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego?		N=678
To, co się dzieje w kraju, zniechęciło mnie do brania udziału we wszelkich wyborach	43%	
Nie znałem(a)m kandydatów startujących w tych wyborach	25%	
W ogóle nie interesuję się polityką	23%	
Nie odpowiadało mi, że wybory te zostały potraktowane przez polityków jako możliwość zdobycia dobrze płatnych posad	21%	
Nie było odpowiednich kandydatów, na których mógłbym (mogłabym) oddać głos	18%	
Nie znałem(a)m programów poszczególnych partii i komitetów wyborczych, nie wiedziałem(a)m, co chcą osiągnąć w Parlamencie Europejskim	15%	
Za mało wiem na temat Parlamentu Europejskiego, czym zajmuje się ta instytucja i jakie ma uprawnienia	14%	
Nie miałem(a)m czasu, byłem(a)m poza miejscem zamieszkania	14%	
Ponieważ jestem przeciwny(a) członkostwu Polski w Unii Europejskiej	5%	
Uważam, że te wybory są mało ważne, działalność Parlamentu Europejskiego nie będzie miała większego wpływu na sytuację w kraju	7%	
Nie interesuję się w ogóle sprawami Unii Europejskiej	5%	
Byłem(a)m chory(a), jestem niepełnosprawny(a)	9%	
Inny powód	7%	
Trudno powiedzieć	1%	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać trzy powody

Najniższa w historii III RP frekwencja w wyborach najwyraźniej ośmieliła wyborców do przyznania się do swych faktycznych zachowań wyborczych (co znajduje odbicie zarówno w niewiele wyższej niż rzeczywista frekwencji deklarowanej w sondażu, jak i w deklaracjach dotyczących preferencji wyborczych³). Zarazem oznacza, że nieuczestniczenie w wyborach nie jest już tak wielkim, jak do tej pory, powodem do obywatelskiego wstydu. Zarówno frekwencja w czerwcowym głosowaniu, jak i deklaracje ankietowanych dotyczące sposobu podejmowania decyzji świadczą o tym, że pod względem informacyjnym wybory do Parlamentu Europejskiego były źle przygotowane. Wyborcy nie znali kandydatów, długo nie wiedzieli, po co i na kogo głosować. W porównaniu z wyborami parlamentarnymi w 1997 roku oraz I turą wyborów prezydenckich w 2000 roku decyzje głosujących zapadały znacznie później - na tydzień przed głosowaniem lub wręcz w ostatniej chwili (już przy urnie). Taki sposób podejmowania decyzji nie służy tworzeniu świadomych postaw obywatelskich, natomiast zwiększa znaczenie emocji politycznych, a więc może sprzyjać populizmowi i demagogii. Specyfika tych wyborów, przy braku informacji dotyczących Parlamentu Europejskiego, oraz bezbarwna kampania wyborcza niewątpliwie przyczyniły się do niskiej frekwencji. Jednak zdaniem osób, które nie poszły głosować, najważniejszą przyczyną ich absencji była ogólna sytuacja w kraju, której wymiar polityczny wydaje się trudny do przecenienia - kolejna (po rządach AWS) kompromitacja rządzącej ekipy, odejście w niesławie kolejnego premiera, chroniczna już chyba niemożność uporania się rządzącej koalicji z brakiem poparcia społecznego. W tej sytuacji duża część Polaków nie wzięła udziału w wyborach traktując to, jak można się domyślać, jako odmowę udziału w procedurze legitymizującej obecny układ polityczny.

Z deklaracji niewielkiej grupy wyborców można wnioskować, że okres kampanii wyborczej był najbardziej udany dla UW. Partia ta wystawiła - według przekonania

³ Patrz komunikat CBOS „Preferencje wyborcze w czerwcu”, wyd. cyt.

wyborców - najbardziej znanych i odpowiednich kandydatów na stanowiska eurodeputowanych, natomiast rekomendacja partyjna miała w ich przypadku nikłe znaczenie. Jednocześnie aż trzy czwarte wyborców tej partii zdecydowało się ją poprzeć pod wpływem kampanii - dopiero na tydzień przed wyborami lub jeszcze później.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. 13 czerwca odbyły się wybory do Parlamentu Europejskiego. Czy brał(a) Pan(i) udział w tych wyborach?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	29	71	961
Płeć			
Mężczyźni	30	70	459
Kobiety	29	71	502
Wiek			
18-24 lat	18	82	142
25-34	25	75	176
35-44	25	75	151
45-54	32	68	192
55-64	40	60	128
65 lat i więcej	36	64	172
Miejsce zamieszkania			
Wieś	29	71	352
Miasto do 20 tys.	22	78	121
20-100 tys.	31	69	188
101-500 tys.	29	71	181
501 tys.i więcej mieszk.	36	64	119
Wykształcenie			
Podstawowe	25	75	275
Zasadnicze zawodowe	20	80	245
Średnie	33	67	334
Wyższe	52	48	106
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	57	43	59
Prac.umysł.niż.szczebla	31	69	77
Pracownicy fiz.- umysł.	20	80	85
Robotnicy wykwalifikowani	17	83	81
Robotnicy niewykwalifik.	12	88	46
Rolnicy	33	67	51
Pracujący na własny rach.	34	66	35
Bierni zawodowo			
Renciści	30	70	117
Emeryci	39	61	208
Uczniowie i studenci	26	74	59
Bezrobotni	19	81	112
Gospodynie domowe i inni	26	74	30
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	29	71	119
społce właścicieli			
prywatnych i państwa	29	71	72
sekt. pryw. poza rolnict.	26	74	195
prywatnym gosp. rolnym	33	67	49
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	26	74	142
301-500	19	81	170
501-900	28	72	207
901-1200	56	44	80
Powyżej 1200 zł	52	48	70
Ocena własnych war. mater.			
Złe	27	73	308
Średnie	29	71	436
Dobre	35	65	217
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	37	63	75
Raz w tygodniu	34	66	445
1-2 razy w miesiącu	24	76	151
Kilka razy w roku	22	78	178
W ogóle nie uczestniczy	25	75	111
Poglądy polityczne			
Lewica	37	63	155
Centrum	24	76	306
Prawica	40	60	268
Trudno powiedzieć	19	81	231

Tabela 2. Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	PO	PPP	Samo- obrona	SLD-UP	UPR	NKWW	IdP	SdPi	PiS	LPR
Ogółem	25	0	12	10	1	0	3	5	11	14
Płeć										
Mężczyźni	22	0	16	11	1	0	4	4	10	12
Kobiety	27	1	9	8	2	1	2	5	12	16
Wiek										
18-24 lat	40	0	15	4	4	0	0	8	13	4
25-34	38	0	13	5	0	0	3	6	6	10
35-44	30	2	19	0	0	0	6	5	4	14
45-54	22	0	12	19	2	1	1	2	9	12
55-64	13	0	10	5	2	0	8	5	18	17
65 lat i więcej	18	0	10	16	0	0	0	5	15	20
Miejsce zamieszkania										
Wieś	14	1	25	6	0	0	2	2	8	16
Miasto do 20 tys.	27	0	14	12	4	0	0	4	8	20
20-100 tys.	35	0	5	9	0	2	2	4	12	16
101-500 tys.	31	0	4	6	4	0	0	13	17	10
501 tys.i więcej mieszk.	26	0	3	22	0	0	13	2	11	7
Wykształcenie										
Podstawowe	14	0	21	3	2	0	4	0	10	19
Zasadnicze zawodowe	11	2	25	7	0	0	2	11	13	11
Średnie	24	0	8	13	2	1	2	4	14	16
Wyższe	51	0	0	13	0	0	2	6	4	5
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	52	3	0	11	0	0	3	4	4	7
Prac.umysł.niż.szczebła	26	0	5	11	0	4	9	4	8	8
Pracownicy fiz.- umysł.	24	0	17	7	0	0	0	19	14	6
Robotnicy wykwalifikowani	27	0	25	10	0	0	0	0	12	8
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	42	17	0	0	0	0	0	13
Rolnicy	7	0	31	0	0	0	6	0	7	24
Pracujący na własny rach.	46	0	10	9	0	0	0	0	18	8
Bierni zawodowo										
Renciści	9	0	14	5	0	0	6	0	14	20
Emeryci	17	0	9	14	1	0	0	7	15	21
Uczniowie i studenci	49	0	7	8	6	0	8	8	14	0
Bezrobotni	16	0	16	8	5	0	0	6	5	13
Gospodynie domowe i inni	37	0	26	0	0	0	0	0	0	0
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	43	0	6	11	0	0	3	8	7	10
spółce właścicieli										
prywatnych i państwa	38	4	11	11	0	4	0	5	9	5
sekt. pryw. poza rolnict.	27	0	15	10	0	0	2	5	14	7
prywatnym gosp. rolnym	8	0	33	0	0	0	0	0	8	26
Dochody na jedną osobę										
Do 300 zł	21	3	25	4	6	0	0	6	6	15
301-500	15	0	20	11	0	0	2	3	5	18
501-900	22	0	4	10	0	2	5	2	15	20
901-1200	30	0	5	10	2	0	2	9	16	8
Powyżej 1200 zł	45	0	2	20	0	0	0	0	14	9
Ocena własnych war. mater.										
Złe	17	0	19	5	1	0	7	5	8	13
Średnie	18	1	15	11	2	1	1	4	10	19
Dobre	45	0	1	12	0	0	2	5	16	5
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	7	0	14	3	3	0	0	3	14	47
Raz w tygodniu	25	1	12	7	1	1	3	4	13	14
1-2 razy w miesiącu	20	0	15	18	0	0	4	9	5	9
Kilka razy w roku	34	0	14	13	3	0	0	4	8	3
W ogóle nie uczestniczy	35	0	10	13	0	0	9	4	9	0
Poglądy polityczne										
Lewica	13	0	13	35	4	0	3	18	2	0
Centrum	24	1	9	6	0	0	7	3	6	11
Prawica	36	0	9	1	1	1	1	1	21	23
Trudno powiedzieć	15	0	27	4	0	0	0	0	5	14

(continued)

Tabela 2 (cd.).

	"OKO"	UW	PSL	KPEiR - PLD	Konfede- racja ROB	Inny komitet	Trudno powie- dziec	Liczba osób
Ogółem	0	4	6	1	0	2	6	279
Płeć								
Mężczyźni	0	4	7	2	0	0	7	134
Kobiety	1	5	4	0	1	3	5	145
Wiek								
18-24 lat	0	0	7	0	0	0	7	26
25-34	0	7	5	0	0	0	7	44
35-44	2	8	0	0	0	4	5	37
45-54	0	9	7	0	2	2	3	62
55-64	0	2	7	3	0	2	7	50
65 lat i więcej	0	0	6	1	0	2	8	60
Miejsce zamieszkania								
Wieś	0	2	12	1	0	0	11	101
Miasto do 20 tys.	3	0	3	0	4	0	3	26
20-100 tys.	0	0	3	3	0	4	6	59
101-500 tys.	0	9	2	0	0	2	2	52
501 tys. i więcej mieszk.	0	13	0	0	0	3	0	42
Wykształcenie								
Podstawowe	0	0	11	4	1	0	12	68
Zasadnicze zawodowe	0	0	8	0	0	0	9	47
Średnie	1	4	4	0	0	3	4	110
Wyższe	0	16	1	0	0	2	0	55
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	12	0	0	0	4	0	33
Prac.umysł.niż.szczebła	3	17	0	0	0	0	5	24
Pracownicy fiz.-umysł.	0	5	7	0	0	0	0	17
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	0	0	0	17	14
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	0	18	0	10	5
Rolnicy	0	0	17	0	0	0	6	17
Pracujący na własny rach.	0	9	0	0	0	0	0	12
Bierni zawodowo								
Renciści	0	0	16	5	0	0	10	34
Emeryci	0	1	6	1	0	3	5	80
Uczniowie i studenci	0	0	0	0	0	0	0	16
Bezrobotni	0	0	9	0	0	0	22	20
Gospodynie domowe i inni	0	23	0	0	0	14	0	8
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	2	2	0	0	3	4	2	34
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	0	3	0	0	0	0	11	21
sekt. pryw. poza rolnict.	0	16	2	0	0	0	3	52
prywatnym gosp. rolnym	0	0	19	0	0	0	7	16
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	0	0	7	0	0	0	8	35
301-500	0	0	9	8	0	0	10	32
501-900	0	5	5	0	2	4	5	58
901-1200	2	9	2	0	0	2	3	45
Powyżej 1200 zł	0	9	3	0	0	0	0	37
Ocena własnych war. mater.								
Złe	1	2	8	3	0	3	8	80
Średnie	0	4	5	0	1	1	8	125
Dobre	0	8	5	0	0	1	1	74
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	3	7	0	0	0	0	0	27
Raz w tygodniu	0	1	8	1	1	2	8	149
1-2 razy w miesiącu	0	4	9	0	0	0	8	37
Kilka razy w roku	0	6	2	4	0	2	7	39
W ogóle nie uczestniczy	0	17	0	0	0	4	0	28
Poglądy polityczne								
Lewica	0	2	6	0	0	0	4	58
Centrum	0	10	10	2	0	5	7	73
Prawica	1	4	2	0	0	0	0	106
Trudno powiedzieć	0	0	7	2	2	2	22	43

Tabela 3. Czy zaznaczając nazwisko konkretnego kandydata na posła do Parlamentu Europejskiego kierował(a) się Pan(i) przede wszystkim osobą kandydata czy też nazwą partii, komitetu wyborczego?

(%)

	Osobą kandydata	Nazwą partii	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	45	5	283
Płeć				
Mężczyźni	50	44	6	138
Kobiety	49	46	4	145
Wiek				
18-24 lat	31	56	13	26
25-34	56	41	2	44
35-44	36	57	7	38
45-54	54	40	7	62
55-64	54	41	6	51
65 lat i więcej	54	45	1	61
Miejsce zamieszkania				
Wieś	53	42	5	102
Miasto do 20 tys.	39	57	4	26
20-100 tys.	53	45	2	59
101-500 tys.	48	46	6	53
501 tys. i więcej mieszk.	46	44	10	43
Wykształcenie				
Podstawowe	55	42	3	70
Zasadnicze zawodowe	45	48	8	48
Średnie	47	48	4	110
Wyższe	52	41	7	55
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	58	34	8	33
Prac.umysł.niż.szczebla	59	30	11	24
Pracownicy fiz.-umysł.	38	62	0	17
Robotnicy wykwalifikowani	58	42	0	14
Robotnicy niewykwalifik.	23	48	29	5
Rolnicy	67	33	0	17
Pracujący na własny rach.	47	53	0	12
Bierni zawodowo				
Renciści	48	42	11	36
Emeryci	50	49	1	81
Uczniowie i studenci	33	60	7	16
Bezrobotni	41	49	10	21
Gospodynie domowe i inni	48	52	0	8
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	54	34	12	34
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	59	41	0	21
sekt. pryw. poza rolnict.	47	48	5	52
prywatnym gosp. rolnym	67	33	0	16
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	44	50	6	37
301-500	40	56	5	32
501-900	55	39	7	58
901-1200	42	58	0	45
Powyżej 1200 zł	57	39	3	37
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	47	6	82
Średnie	47	48	5	126
Dobre	56	39	5	75
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	56	0	28
Raz w tygodniu	50	44	6	152
1-2 razy w miesiącu	60	36	4	37
Kilka razy w roku	43	54	3	39
W ogóle nie uczestniczy	46	41	14	28
Poglądy polityczne				
Lewica	50	46	4	58
Centrum	55	38	7	73
Prawica	48	50	2	108
Trudno powiedzieć	45	45	10	44